

На основу чл. 1., 4. и 8. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02 и 13/03), Државна регулаторна комисија за електричну енергију, на сједници одржаној 8. јуна 2006. године, донијела је

ОДЛУКУ

О ОБИМУ, УСЛОВИМА И ВРЕМЕНСКОМ РАСПОРЕДУ ОТВАРАЊА ТРЖИШТА ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Члан 1.

Општа одредба

Овом одлуком се дефинишу обим, услови и динамика отварања тржишта електричне енергије у Босни и Херцеговини у дјелатностима производње и снабдијевања електричне енергије.

Обим, услови и динамика отварања тржишта из претходног става су основа за утврђивање услова и критеријума за стицање статуса квалификованог купца.

Члан 2.

Учесници на тржишту електричне енергије

Отварање тржишта електричне енергије одвијаће се постепено, а циљ отварања је стварање, одржавање и развој конкурентних односа између учесника на тржишту електричне енергије.

Удио потрошње свих купаца који могу стећи статус квалификованог купца електричне енергије у укупној потрошњи електричне енергије у БиХ, на годишњем нивоу, представља показатељ отворености тржишта.

Учесници на тржишту електричне енергије су: квалификовани купци, произвођачи, трговци и снабдјевачи.

Квалификовани купац је купац који испуњава услове и критеријуме прописане посебним актима надлежне регулаторне комисије за електричну енергију и који је слободан да купује електричну енергију на тржишту по свом избору.

Произвођач за квалификоване купце је онај произвођач који није обавезан да своју цјелокупну производњу испоручи кроз обавезу пружања јавне услуге.

Трговац електричном енергијом је трговац који посједује одговарајућу лиценцу за трговину и снабдијевање електричном енергијом.

Снабдјевач за квалификоване купце је снабдјевач који посједује лиценцу за обављање дјелатности снабдијевања квалификованих купаца.

Члан 3.

Услови отварања тржишта електричне енергије

Услови отварања тржишта електричне енергије су:

- успостављање оператора преносног система, оператора дистрибутивних система као и раздвајање електроенергетских дјелатности,
- успостављање правила која осигуравају слободан и равноправан приступ трећих страна на преносну и дистрибутивну мрежу (мрежна правила) и правила која

осигуравају уравнотежен рад система у условима дерегулисаног сектора (тржишна правила),

- успостављање мрежних тарифа (тарифа за услуге преноса и тарифа за услуге дистрибуције) и тарифа које се односе на управљање системом.

Члан 4.

Динамика отварања тржишта електричне енергије

Отварање тржишта електричне енергије у БиХ проводиће се динамиком према којој статус квалификованог купца могу стећи:

- сви купци са годишњом потрошњом електричне енергије већом од 10 GWh од 1. јануара 2007. године,
- сви купци са годишњом потрошњом већом од 1 GWh од 1. јануара 2008. године,
- сви купци осим купаца из категорије потрошње домаћинства од 1. јануара 2009. године,
- сви купци електричне енергије од 1. јануара 2015. године.

У складу са економском политиком земље, ДЕРК може прописати другачију динамику отварања тржишта електричне енергије у БиХ и примјену одговарајућих тржишних механизма, ако то буду захтијевале околности и развој тржишта електричне енергије у БиХ, енергетског тржишта земаља југоисточне Европе и његово укључивање у јединствено европско енергетско тржиште.

Члан 5.

Статус квалификованог купца

Статус квалификованог купца стиче купац који, поред услова из члана 4, испуњава и остале услове и критеријуме које прописују Регулаторна комисија за електричну енергију у Федерацији Босне и Херцеговине, Регулаторна комисија за електричну енергију Републике Српске и надлежно тијело Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Купац који испуњава услове и критеријуме за добијање статуса квалификованог купца, може задржати статус тарифног купца, ако процијени да је то у његовом интересу.

Купац који жели промјену свог статуса мора, прије доношења биланса електричне енергије у БиХ за наредну годину, а најкасније до 30. септембра, да поднесе надлежном тијелу из става 1. овог члана захтјев за промјену статуса. Квалификовани купац чији снабдјевач из било којих разлога престане са радом, има право на снабдијевање од снабдјевача који обавља јавну услугу снабдијевања на подручју на коме се налази купац.

Услове, критеријуме и прецизније рокове за промјену статуса квалификованог купца, начин и услове за снабдијевање квалификованих купаца чији снабдјевач из било којих разлога престане са радом, као и остале услове из ове области прописују надлежна тијела из става 1. овог члана.

Члан 6.

Завршна одредба

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у “Службеном гласнику БиХ”, службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Према члану 4.1. и члану 8. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у БиХ (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02 и 13/03) *тржиште електричном енергијом у Босни и Херцеговини је јединствени економски простор* и утемељено је на слободном и равноправном приступу електропреносној мрежи, на начелима регулисаног приступа и одговарајућим директивама Европске уније.

Чланом 8. истог закона утврђено је да се тржиште електричне енергије отвара у складу са законима и прописима који ће дефинисати обим, услове и временски распоред отварања тржишта. Државна регулаторна комисија за електричну енергију (ДЕРК) је с посебном пажњом и опрезом тумачио овакву поставку закона, како би ограничио своје акције на овлаштења у оквирима његове надлежности. ДЕРК је стога разматрао и одредбе Закона о електричној енергији у Федерацији БиХ и Закона о електричној енергији у Републици Српској.

Закон о електричној енергији у Федерацији БиХ (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 41/02, 24/05 и 38/05) заснива постепено увођење тржишта електричне енергије изричито на актима Државне регулаторне комисије за електричну енергију. Најприје то чини одредбом става 1. члана 8. закона, а затим и ставом 2. истога члана у којем се наводи да ће се “постепено увођење и развој тржишта електричне енергије до потпуне либерализације проводити у складу са енергетском политиком и реформом енергетског сектора и provedбеним прописима, укључујући и прописе о организацији тржишта електричне енергије”. У истом смислу закон наставља и у члану 15. обавезујући Регулаторну комисију у Федерацији БиХ да “*на основама које пропише Државна комисија регулише тржиште електричне енергије на начин да осигура транспарентне и равноправне односе између свих учесника*”. Према одредби члана 48. “статус квалификованог купца стиче се у складу са законима и прописима који ће, у складу са Законом о преносу електричне енергије, регулатору и оператору система Босне и Херцеговине, *дефинисати обим, услове и временски распоред отварања тржишта.*”

Закон о електричној енергији у Републици Српској (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 66/02, 29/03, 86/03 и 111/04) се о процесу отварања унутрашњег тржишта електричне енергије одредио кроз дефинисање статуса квалификованог купца, односно утврђивање прага потрошње електричне енергије квалификованог купца у моменту почетка примјене закона (члан 49.). Према истом члану праг потрошње за квалификоване купце одређујући је за степен либерализације тржишта електричне енергије. Тако, Регулатор Републике Српске може прописати снижавање потрошње одређене овим законом и друге критеријуме по којима се стиче статус квалификованог купца у *складу са динамиком отварања тржишта*. ДЕРК је увјерења да би овако изражено законско опредјељење требало значити – примјену прописа из члана 8. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у БиХ којим ће се дефинисати обим, услови и временски распоред отварања тржишта.

Полазећи од тога да је у обиму надлежности ДЕРК-а, описаном у члану 4.2. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у БиХ, и овлаштење ДЕРК-а наведено под тачком к) “*стварање и одржавање конкурентних тржишта када је то изводиво*, и превенција и кажњавање похлепног, односно протуконкурентног понашања”, ДЕРК-ова је процјена да је стварање и одржавање конкурентног тржишта, уз испуњење одговарајућих услова, изводиво те овом одлуком дефинише обим, услове и временски распоред отварања тржишта.

Закон о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у БиХ (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02 и 13/03) истиче своју намјеру да се “омогући и убрза стварање *тржишта електричне енергије у Босни и Херцеговини* и регионалног тржишта електричне енергије” (члан 1.) Ова одлука ДЕРК-а има циљ допринијети остварењу поменуте намјере.

Увођење конкуренције на тржишту електричне енергије и либерализација тог истог тржишта захтијевају провођење великих структуралних и регулаторних реформи те припрему одговарајуће регулативе. Одлука о обиму, условима и временском распореду отварања тржишта електричне енергије у БиХ је дио ове регулативе и обиљежава почетак приступа реализацији свеукупних обавеза Босне и Херцеговине након потписивања Уговора о успостави Енергетске заједнице југоисточне Европе (ЕЦСЕЕ Треату) у Атини 25. октобра 2005. године.

ДЕРК је утврдио Нацрт одлуке о обиму, условима и временском распореду отварања тржишта електричне енергије у БиХ на сједници одржаној 8. новембра 2005. године.

Нацрт одлуке дат је на увид јавности у циљу прикупљања примједби, коментара и мишљења заинтересованих лица.

У сврху постизања што квалитетнијих коначних рјешења, која антиципирају даљи развој и отвореност тржишта електричне енергије, ДЕРК је 7. децембра 2005. године одржао Јавну расправу.

Након проведене Јавне расправе и разматрања пристиглих коментара, ДЕРК је 26. априла 2006. године утврдио текст Одлуке. Са циљем прикупљања додатних сугестија и мишљења, ДЕРК је утврђени текст Одлуке упутио на адресе релевантних субјеката у енергетском сектору: Конкурентијски савјет Босне и Херцеговине, Комисија за спољну и трговинску политику Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Федерално министарство енергије, рударства и индустрије и Министарству привреде, енергетике и развоја Републике Српске, који су исказали позитивно мишљење и дали подршку доношењу ове Одлуке.

Доношењем ове одлуке, те ступањем на снагу почетног прага потрошње за квалификоване купце, проценат отворености тржишта електричне енергије од 1. јануара 2007. године износиће 33,3 %.

У складу са чланом 9.2. *Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини*, против ове одлуке може се покренути поступак пред Судом Босне и Херцеговине подношењем тужбе у року од 60 дана од дана објаве ове одлуке.

Број: 04-02-252-19/05
8. јуни 2006. године
Тузла

Предсједавајући Комисије
Жељко Топић